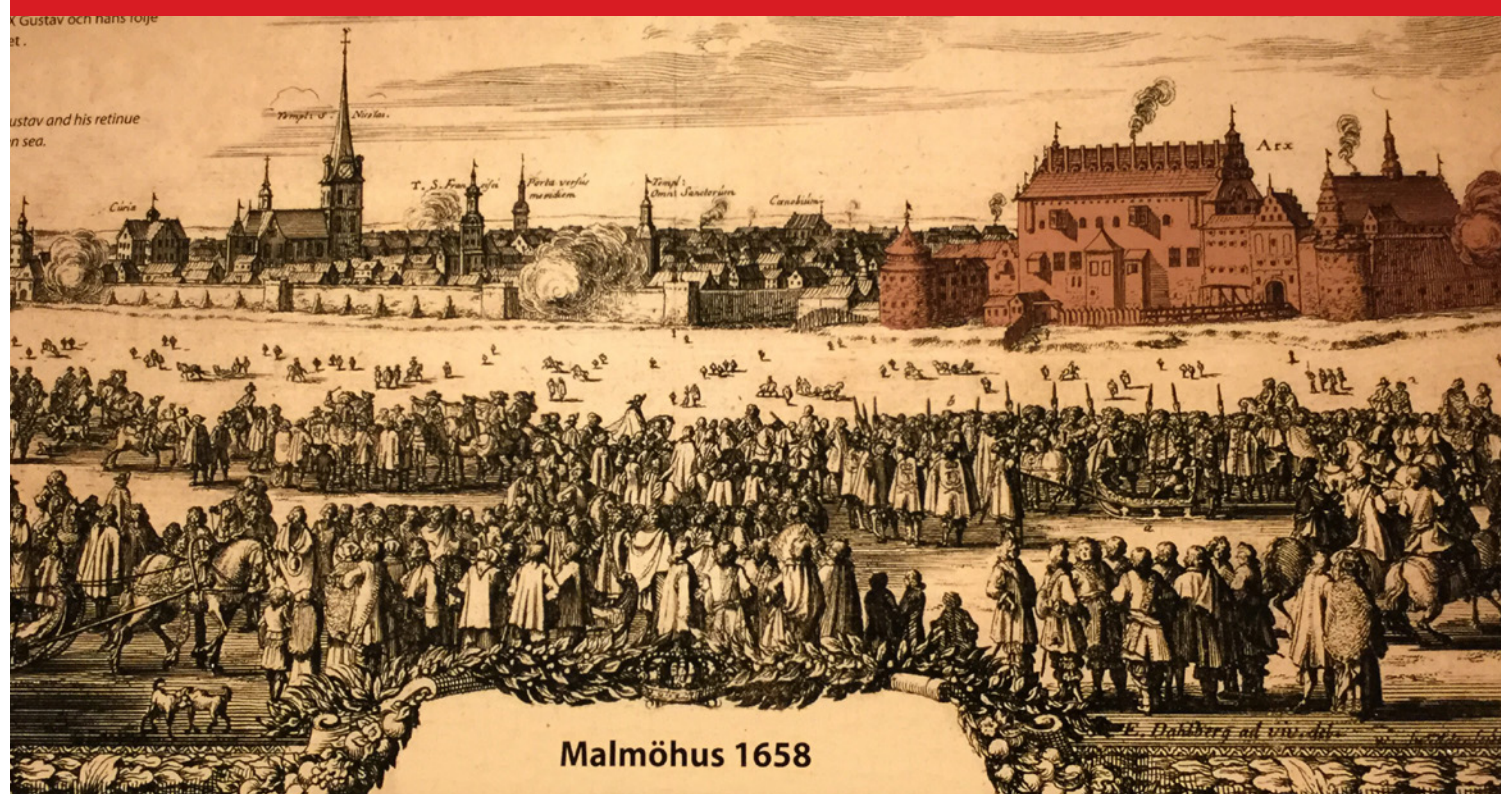

Kom tæt på det nordiske

Et eksempel på et skolesamarbejde
på tværs af grænser

Introduktion

Overvejer man at inddrage internationalt samarbejde eller udveksling i sin undervisning, er det oplagt at tage udgangspunkt i en fælles historisk begivenhed landene imellem. Det gælder vores nordiske nabolande som Norge og Sverige, men også Tyskland, England eller Frankrig, som Danmark deler historie med.

Den fælles historie vil ofte være beskrevet med udspring i krige og konflikter. Her er det muligt at arbejde med symboler og historiebrug i mindesmærker, soldatergrave, konge- og feltherre-portrætter, men også i nyere tolkninger som historiefortællinger i romaner eller fagtekster, sange, film og spil.

Er landenes udlægninger af konflikterne og aktørernes roller ens? Hvad bruger man – og har man brugt de historiske fortællinger til i de to lande? Kalder man begivenhederne de samme navne? Fx kaldes Svenskekrigene i Danmark for Stormagtstiden i Sverige. Hvilke spor efter konflikterne findes i vores lokalområde i dag? Osv.

I forhold til et nordisk samarbejde kan Svenskekrigene være et godt udgangspunkt for et samarbejde, mens De Slesvigske Krige vil være et oplagt tema i forhold til samarbejde med sydslesvigske skoler.

Ud over krig kan man også have fokus på paralleller inden for en række andre områder som byudvikling, indvandring, industrialisering og handel.

Denne praksismanual tager udgangspunkt i erfaringer fra et dansk-svensk projekt, hvor 5.-6. klasser fra Malmø og Fredericia arbejdede med deres fælles historie og sprog og besøgte hinanden. Fagligt set var der fokus på perioden omkring 1600-tallet mere præcist Torstenssonskrigen og Karl Gustav-krigene.

Ud over denne praksismanual er der udarbejdet et undervisningsmateriale "Hvem er ven og hvem er fjende" til mellemtrinnet med fokus på kildekritik indeholdende en kildepakke med mindesmærker, magthaverportrætter, krigsskilderier, sammenlignelige romanuddrag og fagtekster på dansk og svensk.

Kan de svenske soldater snige sig forbi vagten og finde kodeordet til byen? Rollespil på Fredericia Vold, maj 2018. Foto: Ulla Kjær Kaspersen

Kom igang

Hvordan finder man en venskabsklasse?

- eTwinning bruges af mange skoler
På hjemmesiden findes masser af resurser til arbejdet
- Norden i skolen har en hjemmeside oprettet til formålet
- Skoletjenesten Öresund (dansk-svensk)
- Grænseforeningen og Interreg (dansk- tysk)

Projektbeskrivelse

Når man har fundet en venskabsklasse, bør man i fællesskab beslutte, hvad man vil gøre. Hvis der skal søges penge, vil det ofte være nødvendigt at udarbejde en projektbeskrivelse indeholdende formål, mål, tidsplan og budget.

At søge fonde

På sidste side i denne praksismanual er en liste over adresser til fonde, man kan søge, der tilgodeser nordisk skolesamarbejde som Stiftelsen Clara Lachmanns fond og Nordplus Junior.

- Undersøg om der findes mindre lokale puljer, der har løbende ansøgningsfrister og mindre krav til ansøgning og afrapportering, fx pengeinstitutter eller kommunale puljer.
- Vær opmærksom på fondenes tidsfrister. Ofte skal man søge mange måneder før, man ønsker projektet skal afvikles. Svar fra fondene vil også ofte komme sent i forløbet, hvorfor man er nødt til at have en plan B fx i form af digitale alternativer, hvis man ikke får penge.

Se boks Digitalt samarbejde.

- Mange fonde kræver underskrevne samarbejdsaftaler eller et "letter of intention" fra de deltagende parter. Det kan være tidskrævende at få disse i hus. Det er som regel skolelederen eller afdelingslederen, der skal skrive under.
- Det kan være uoverskueligt selv at stå med ansøgning og afrapportering. Få hjælp hos skolens administration eller undersøg om kommunen har en international vejleder.
- Vær opmærksom på at søge penge til et formøde, så alle involverede lærere har mulighed for at planlægge i god tid og afstemme forventninger.

Digitalt samarbejde

Bestemmer man sig for at indgå i et samarbejde uden elevbesøg, eller har man ikke kunnet skaffe midler til rejsen, findes der andre muligheder:

- Quizløb eller orienteringsløb gennem digital kommunikation som en god samarbejds- og sprogøvelse, hvor eleverne giver hinanden opgaver og guider hinanden hen til udvalgte steder i byen.
- Eleverne researcher på venskabsklassens bys historie og udarbejder online quizture, som venskabsklassen skal gennemføre i deres egen hjemby. På den måde får eleverne både kendskab til hinandens byer og sprog. Undersøg om der findes apps, der kan bruges.
- Lav film, podcasts eller audioguides via fx Google Street View til hinanden, hvor eleverne kan præsentere sig selv og deres lokalområde med fokus på fælles historie.
- Se flere eksempler i afsnittene om aktiviteter før og under besøg.

Portrætmaleri af Karl XI, søn af Karl X Gustaf og familie, originalmaleri af David Klöcker Ehrenstrahl (Beskåret). Malmö konstmuseum.

Foto: Ulla Kjær Kaspersen

Hvad kan man gøre før besøget?

Planlægning

Vælg et konkret historisk hændelsesforløb, det er muligt at fordybe sig i, og som tager udgangspunkt i det, som er mest relevant i forhold til ens lokalområde.

Undersøg om der er mulighed for at samarbejde med et lokalt museum eller arkiv. Inddrag disse så tidligt i processen som muligt, så man kan afstemme forventninger og lave en fælles planlægning.

Vær ude i god tid med planlægning af rejse, billetindkøb, overnatning m.m. Undersøg fx om der er frirejser med DSB, og hvornår de skal søges.

Regn med at projektet tager tid. Undgå at planlægge perioden med udveksling af elever samtidigt med andre store projekter og tidskrævende aktiviteter.

Planlæg kort tid mellem første besøg og genbesøg, så kontakten holdes vedlige. 4-6 uger vil være passende. Hvis dette ikke kan lade sig gøre, så husk at få repeteret de vigtigste ting fra første besøg inden genbesøget.

Vær opmærksom på, at man i udlandet kan have andre tidspunkter for skoleferier og faste aktiviteter i skoleåret end i Danmark.

Afstem forventninger med skolens ledelse: Hvem har hvilket ansvar i forhold til ansøgninger? Skal ledelsen inddrages i afvikling af besøget fx byde velkommen? Osv.

Rytterstatue af Karl X Gustav på Stortorget i Malmö.
Foto: Marianne Bomgren

Kommunikation

Det begynder med lærerne!

Skab kontakt og lav fælles planlægning. Hold løbende tæt kontakt og orienter hinanden om ændringer.

Lærerne mødes til fælles forberedelse på Malmø Museer, jan 2017. Foto: Marianne Bomgren

Man kan med fordel oprette et fælles dokument eller drev, hvor begge klasser kan uploade breve, præsentationer, billeder, film osv. Gør det tilsvarende for lærergruppen.

Sproget er en udfordring for eleverne. Lad dem gerne kommunikere gentagne gange med forskellige typer af medier - skriftligt, gennem film og billeder eller i dialog gennem videosamtaler.

Mind elever og lærere om at tale langsomt og i korte sætninger. Husk at fx årstal kan være svære at forstå.

Fordel så vidt muligt eleverne en til en, så hver elev får en personlig relation til en makker og kan hjælpe sprogligt under besøget. Man kan også lave grupper to og to fra hver klasse, så eleverne hjemme kan støtte og hjælpe hinanden.

Tænk på aktiviteter, der kan skabe sammenhæng og kontekst for eleverne mellem besøgene.

Forbered eleverne på rollerne som både vært i eget land og gæst i et andet.

Rollespillet er i gang. Der kæmpes på Fredericia Vold, september 2018. Foto: Ulla Kjær Kaspersen

Forslag til aktiviteter før besøg

Præsentationer af eleverne

Hver elev laver en kort præsentation af sig selv skriftligt eller som film. De skal fx fortælle om familie, hobbyer, kæledyr og yndlingsfag. Når eleverne har læst og set hinandens præsentationer laves videosamtaler med venskabsklasserne i fællesskab, hvor præsentationerne gentages (helst af flere omgange). Hver elev skal forberede et spørgsmål til sin makker.

Præsentationer af skolerne

Eleverne laver i grupper en skriftlig præsentation og en film om skolen. I præsentationen skal indgå gloser, som de vurderer vil være svære for deres gæster. Under det senere besøg gentages rundturen i dialog. Hvis man ikke har mulighed for at mødes, kan dette gøres som videosamtale.

Præsentationer af byernes historie

På samme måde kan eleverne lave præsentationer (med gloser) og film om deres byer – gerne med fokus på relevant fælles historie.

Tidslinjer

Lav fælles online tidslinjer med forløb af krige. Hav fokus på, om de samme begivenheder er lige vigtige i de to lande.

Filmanmeldelser

Vælg 1-2 film på jeres modersmål, som I lader venskabsklassen se og anmelde. Disse anmeldelser kan laves både skriftligt eller som film og deles i fællesdrevet.

Kildepakke

Udvælg stof fra kildepakken, som begge klasser skal arbejde med, så de har samme for-forståelse. Del opgavebesvarelserne i et fællesdrev.

Romanlæsning

Lad klasserne læse en roman som findes på begge sprog. Hver klasse læser på eget modersmål, men vælg også korte passager, der læses på fremmedsproget. I kildepakken findes korte uddrag af "Da havet frøs" og "Da hele sognet brændte" på begge sprog. Lav meddigtningsopgaver til romanen og læg disse i fællesdrevet.

Den rejsende kuffert

Find ting, der er karakteristiske for jeres by og send dem i en kuffert fysisk eller digitalt til venskabsklassen – og få en igen. Kufferten kan have forskellige temaer som turistattraktioner, mad, kager, natur, o.a.

Hvad kan man gøre under besøget?

Sociale aktiviteter

Det kan være en god ide som opstart at blande eleverne i grupper og lave forskellige samarbejdsøvelser. Nogle må gerne være non-verbale, så eleverne spores ind på, at kropssprog også er en del af kommunikationen.

Rundvisning på skolen

Med udgangspunkt i skriftlige præsentationer og film fra tidligere viser eleverne gæsterne rundt på skolen. Her kan man øve sig i at udtale faglokalers navne på hinandens sprog.

OL

Lav et mini-OL, hvor klasserne dystet i blandede hold i discipliner, der kræver samarbejde – trebensløb, trillebørløb, ægge-stafet osv.

Fest

Lav en klassefest, hvor eleverne i fællesskab pynter lokale og laver mad sammen og med masser af mulighed for at træne sprog. Lav gængse skolefestaktiviteter, hvor eleverne er på blandede hold eller sammen med deres makker – fx ballondans, bide til æble, stopdans osv. Husk at værts-eleverne har ansvaret for, at deres makker er med på, hvad der foregår.

Bytur på egen hånd

Giv eleverne frie rammer som fx tid til shopping og bytur. Det er godt for elevernes indbyrdes relationer.

Gadenavne og kvarternavne som eksempler på historiske spor i byen. Foto: Marianne Bomgren

Eleverne fra Erritsø Fællesskole, Fredericia tager imod gæster fra Bulltoftaskolan Malmö. Foto: Marianne Bomgren

Historiefaglige aktiviteter

Guidet tur i byen

Med udgangspunkt i skriftlige præsentationer og film om byens historie er værts eleverne guider for gæsterne.

Orienteringsløb

Undersøg byerne - Hvad er der sket forskellige steder? Det kan være i form af et stjerneløb om byens historie. Eleverne blandes i hold på tværs og svarer på spørgsmål, der tager udgangspunkt i kildepakken, romaner eller andet læst fælles stof.

Museumsbesøg

Besøg det lokale museum eller arkiv og planlæg sammen med det aktiviteter, der omhandler landenes / byernes fælles historie. Det er vigtigt, at eleverne selv er aktive.

Møde midt i byen, Fredericia, maj 2018. Foto: Marianne Bomgren

Museernes udstilling

Hvad fortæller de om den fælles historie? Er der forskel på museernes i de to landes udstillinger og plancher og udlægning af historien?

Fælles opdagelsestur i byen

Findes der gade- eller husnavne, statuer, mindesmærker eller grave, der minder om den fælles historie?

Historisk temafest

Eleverne forbereder i fællesskab en temafest med udgangspunkt i fx 1600-tallet. Find oplysninger om madretter, borddækning, etikette og den tids danse. Husk det er duellernes århundrede – skik og brug, etikette, manerer og korrekt eller ceremoniel opførsel er utroligt vigtigt. Det lokale museum kan måske være behjælpelige med viden.

Danse eller lege

Fra den fælles historiske periode.

Præsentation af historiske personer

Hvad kan man gøre efter besøget?

Portræt af Erik Dahlberg svensk greve, Carl Gustaf Wranglers generalkvartermester. Han spillede efter eget udsagn en stor rolle i angrebet på Frederiksdodde (Fredericia) og felttoget gennem Danmark 1657-58.

Foto: Museerne i Fredericia

Malmöhus Slot © Anna Gullmark / Malmö Museer

Det vigtigste er at eleverne:

- stifter bekendtskab med hinanden samt det andet lands sprog og kultur
- får kendskab til deres fælles historie samt forskellige tolkninger af den

Fortsat kommunikation

Det er vigtigt, at eleverne mellem besøg og genbesøg holder kommunikationen i gang, da dette er forudsætningen for at få endnu mere ud af næste møde. Afsæt tid til at eleverne skriver breve/laver videobreve til hinanden.

Evaluering

Lav grundig evaluering til venskabsklassen fælles på stedet eller via præsentationsprogrammer eller film. Hav fokus på, hvad der er gået godt samt gode forslag til at gøre genbesøget endnu bedre.

Fremlæggelse til fællessamling / udstilling

Lav en fremlæggelse eller udstilling på skolen eller et andet sted i lokalområdet, hvor eleverne formidler deres besøg samt det sprog- og historiefaglige indhold. Hvad har de lært? Hvad har de undret sig mest over? Hvad har man til fælles med det andet land historisk og sprogligt? Hvilke forskelle og ligheder er der i landenes syn på den fælles historie?

Et historisk spor - byste af Frederik den 3, på Frederik den 3.s plads, Fredericia. Foto: Ulla Kjær Kaspersen

Adresser til samarbejde på tværs af lande

Europa

- ✚ **The image of the other**
Ideer, skabeloner og værktøjer til samarbejde på tværs af landegrænser
www.europeanschoolsproject.org/image/
- ✚ **Det europæiske e-Twinning samarbejde**
www.etwinning.net/sv/pub/index.htm

Norden – Danmark og Sverige

- ✚ **Stiftelsen Clara Lachmanns fond**
www.claralachmann.org/ansokan/
- ✚ **Nordplus Junior** – herunder søgevejledning + håndbog med gode tips i pdf
www.nordplusonline.org/nor/Hvem-kan-soege/Nordplus-Junior

Europa - Danmark og Tyskland

- ✚ **Grænseforeningens hjemmeside**
www.graenseforeningen.dk/
- ✚ **Grænseforeningen liste af fonde og legater**
til samarbejde i dansk- tysk grænselandet
www.graenseforeningen.dk/fonde-graenseforeningen-administrerer.html
- ✚ **Grænseforeningens undervisningsside**
om dansk- tysk fælleshistorie i grænselandet
www.ietgraenseland.dk
- ✚ **Regionskontoret Sønderjylland-Schleswig**
www.region.dk/region/dk/

Find en venskabsklasse i nord

- ✚ **Norden i skolen**
www.nordeniskolen.org/da
- ✚ **Skoletjenesten Öresund**
www.skoletjenesten.dk/node/2595/om
- ✚ **E-twinning**
www.etwinning.net/sv/pub/index.htm

Digital ordbog

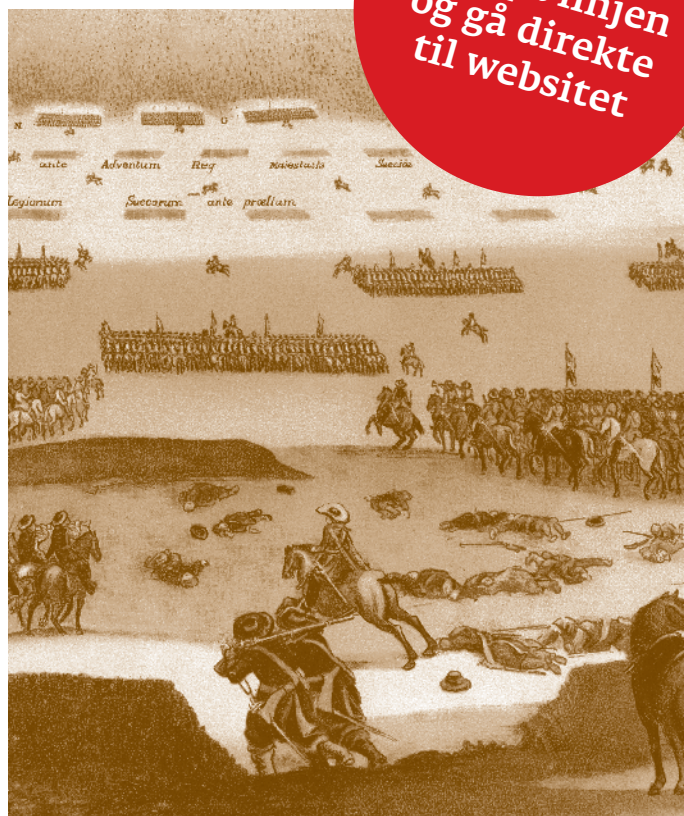
- ✚ **Online svensk - dansk ordbog**
www.sprogbro.org/
- ✚ **Svensk - dansk lexikon**
www.lexikon24.nu/svenska-danska-lexikon.html

Praksismanual og kildepakke

Praksismanual og kildepakke kan downloades fra følgende:

- ✚ **Museerne i Fredericia**
www.fredericiahistorie.dk
- ✚ **Skoletjenesten Öresund**
www.skoletjenesten.dk/node/2595/om
- ✚ **HistorieLab**
www.historielab.dk/
- ✚ **Clio**
www.clio.me/dk/

Klik på linjen
og gå direkte
til websitet

De svenske troppers togt over Lillebælt i 1658. Foto: Museerne i Fredericia

Soldater i den svenske hær under "Stormaktstiden". Foto: ©Erik Lernerstahl, Armémuseum, Stockholm

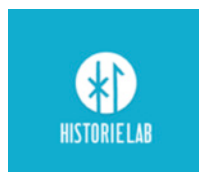
Denne praksismanual er resultatet af et udviklingsprojekt mellem Museerne i Fredericia, Malmö Museer, Skoletjenesten Öresund, Nationalt netværk af skoletjenester, Fredericia Kommune, Erritsø Fællesskole og Kirstinebjergskolen, Fredericia, Bulltoftaskolan og Augustenborgsskolan, Malmö.

Projektet blev økonomisk støttet af midler fra HistorieLab, Nordplus Junior, Clara Lachmann fond og Clio i forhold til distribution af praksismanual og kildepakke.

NATIONALT NETVÆRK AF
SKOLETJENESTER

Clio

SKOLETJENESTEN
Öresund

Praksismanual - Kom tæt på det nordiske

Udgivet september 2019

Tekst

Rasmus Welling, Museerne i Fredericia

Ophav til forside billede:

Malmøhus Slot 1658 ©Malmö Museer

Frederikssodde ©Museerne i Fredericia

Redaktion

Ulla Kjær Kaspersen, Nationalt netværk af skoletjenester og Marianne Bomgren, Skoletjenesten Öresund

Oversættelse til svensk

Marianne Bomgren, Skoletjenesten Öresund

Grafisk design

Le Fischer - www.lefischer.dk

Kildepakken - Hvem er ven, og hvem er fjende

Tekst og grafisk design

Rasmus Welling, Museerne i Fredericia